

PÄÄKIRJOITUS

Huominen tehdään tänään

Jukka Rantala

Suomalaisnuorten pessimistinen tulevaisuusorientaatio huolestuttaa aikuisia. Tutkijoiden mukaan valtaosa nuorista kokee tulevaisuuden menneisyyttä synkempänä. Kasvavan polven huolenaiheita ovat ilmastonmuutos ja turvattomuuden lisääntyminen. Nuoret kokevat omat vaikutusmahdollisuutensa makrotason politiikkaan vähäisinä, mutta he uskovat henkilökohtaiseen menestymiseensä. Kärjistäen voisi sanoa ”kaveria ei jätetä” -periaatteen vaihtuneen ”jokainen on oman onnensa seppä” -mentaliteetiksi.

Sitran ja Tekesin raportti nuorten tulevaisuuskuvista rauhoittaa yhteisöllisyyden katoamisesta huolissaan olevaa aikuisväestöä. Tuoreessa selvityksessä nuoret paljastuvat varsin konservatiivisiksi: he haaveilevat perheen perustamisesta ja yhdessäolosta läheistensä kanssa. Tuloksia kommentoivat asiantuntijat eivät ole yllättyneitä. Urjalan sivistystoimenjohtaja puntaroi nuorten konservatiivisen ajattelun heijastelevan mahdollisesti turvallisuudenkaipua.

Perheen ja työn yhteensovittaminen näyttää nuorten puheessa hankalalta. Jos aikoo tehdä vaikuttavan uran, pitää elää yksin ja ulkomailla. Valtaosalle yli 400:stä tutkimukseen osallistuneista 15–24-vuotiaista onni merkitsee kuitenkin omakotitalon ja parisuhteen tuomaa turvallisuutta.

Elämänsä rakennusaineet nuoret saavat kotoa. Nuorten tulevaisuuskuvat -raportissa on aineistolainauksia, joissa heijastuvat nuorten omakohtaiset kokemukset työelämän viimeaikaisista muutoksista. Suureksi osaksi nuorten ajatukset perustuvat mediassa käytyyn julkiseen keskusteluun.

Raporttia kommentoidessaan kirkkonummelalainen rehtori epäilee nuorten kykyä hallita muutoksen selittämistä ajallisessa perspektiivissä. Rehtori vertaa nuorille annettua aikaperspektiiviä (2007–2020) yhtä pitkään aikajaksoon taaksepäin. Kolmentoista vuoden aikana yhteiskunnalliset muutokset ovat olleet valtavia. Hän konkretisoi asiaa omasta työympäristöstään:

Vuonna 1994 kouluissa ei toiminut avustajia, kuraattoreita, koulupsykologeja tai oppilaita ei opetettu pienryhmissä, joustoryhmissä ja erityisopetuksen ryhmissä. Oppilaille ei tehty henkilökohtaisia opetus suunnitelmia [– –], heitä ei diagnosoitu ADHD:ym. luokituksiin.

Vuosien 1994 ja 2007 välillä Suomi liittyi Euroopan unioniin, pankkitoiminta vapautui ja laman jälkimainingeista nousi uusi taloudellinen kukoistuskausi. Mitä olisivat nuoret kirjoittaneet ja ennustaneet tästä päivästä vuonna 1994, rehtori kysyy.

Tulevaisuusorientaatio kumpuaa omista kokemuksista – nähdystä, kuullusta ja koetusta. Ihminen selittää nykyisyyttä menneisyyden avulla. Oleellista nuorten tulevaisuusorientaation selittämisessä on paneutua historiakulttuuriin, historian vastaanottamiseen ja käyttöön.

Se, miten kansalaiset suhtautuvat yhteisönsä menneisyyteen, vaikuttaa heidän tapansa orientoitua tulevaisuuteen. Tämä on ymmärretty maailmalla. Kansalaisten historiatietoisuutta selvittävät hankkeet ovat herättäneet paitsi rahoittajien myös suuren yleisön kiinnostuksen Yhdysvalloissa, Kanadassa ja Australiassa. Heitä on kiinnostanut tietää, miten ihmiset rakentavat suhteensa menneisyyteen.

Meillä on vastikään alkanut vastaavanlainen hanke. 1000–1500 suomalaiselle suunnattavan kyselytutkimuksen tavoitteena on selvittää, mitä suomalaiset ajattelevat menneisyydestä ja miten menneisyyskäsitykset vaikuttavat nykypäivän ajatteluun ja asenteisiin sekä tulevaisuuden odotuksiin. Paraikaa on käynnissä kyselylomakkeen luominen ja testaaminen. Poliittisen historian tapahtumien ohella tietoa pitäisi saada ihmisten suhtautumisesta arkielämän muutoksiin. Silloin voimme asettaa Sitran ja Tekesin teettämän raportinkin oikeisiin kehyksiinsä.

* * *

Historiatietoisuus Suomessa -hanketta koordinoi Helsingin yliopiston yhteiskuntahistorian laitoksen tutkija Pilvi Torsti. Hän avaa lehtemme uuden Avauksia ja keskustelua -osaston historian poliittisen käytön tyologiaa käsittelevällä kirjoituksellaan. Kyseisessä osastossa julkaistaan keskusteluun ja mahdolliseen jatkoideointiin innostavia tekstejä, eräänlaisia virstanpylväskirjoituksia.

Lukiessaan tämän numeron vertaisarvioinnin läpikäyneitä artikkeleita, voi pohtia muutoksen ja jatkuvuuden tematiikkaa. Viime vuosisadan lopulla opiskelu institutionalisoitui, mikä näkyi myös taito- ja taidekasvatuksen alalla. Muusikot ja taiteilijat saavat nykyään oman alansa koulutuksen aina korkeinta akateemista oppiarvoa myöten – yhä harvemmat ovat enää itseoppineita. Tuuli Talvitie-Kellan artikkeli käsittelee soittajaksi opiskelua aikana, jolloin alan formaali koulutus oli vielä lapsen kengissä. Sakari Suutarisen artikkeli puolestaan pureutuu 1970–80-lukujen koulutuspoliittiseen vaikuttamiseen. Nykysukupolven saattaa olla vaikea ymmärtää puoluepolitiikan työntymistä kasvatusalalle ja salaisen järjestön funktiota. Ilmiö on sellaisenaan jäänyt historiaan, mutta koulutus on edelleen poliittisten intohimojen kohteena. Tavoitteet ja toteutuskeinot vain ovat muuttuneet.

Kasvatus & Ajan toimituksessa tapahtuu muutoksia. Kasvatuksen historian verkoston johdoryhmä nimittää kesäkuussa uuden päätoimittajan ja toimituksen seuraavaksi kahdeksi vuodeksi. Tuoreina toimittajina aloittavat Heini Hakosalo, Oona Ilmolahti, Lauri Kemppinen, Marjo Nieminen, Antti W. Saari ja Kaisa Vehkalahti. Minä jätän tehtäväni päätoimittajana ja siirryn rivitoimittajaksi.

Vasta perustetun lehden tekeminen on ollut haastavaa. Olemme saaneet ratkaistavaksemme lukuisia lehden linjaan ja toimituskäytänteisiin liittyviä kysymyksiä. Työskentely taitavien ja toimelioiden ihmisten kanssa on silti ollut antoisaa. Työ on antanut enemmän kuin ottanut.

Julkaistujen tekstien ja artikkeliehdotusten perusteella lehti tavoittaa eri tieteenaloilla kasvatuskysymysten parissa työskentelevät tutkijat. *Kasvatus & Ajan* tulevaisuuden haasteet liittyvät kuitenkin moni- ja poikkitieteisyyden ylläpitämiseen. Tekemistä on myös nettilehtien elinmahdollisuuksien turvaamisessa. Olemmekin sillä saralla käynnistäneet yhteis-

työn *Eloren, Ennen & Nytin* sekä *Miratorin* kanssa.

Kiitän yhteistyöstä toimittajia, toimitusneuvoston jäseniä, vertaisarvioitsijoita, kirjoittajia ja tietysti lukijoita – ilman teitä lehteä ei olisi!

Lähteet

Seppänen, Eija 2008. Nuorten tulevaisuuskuvat. Helsinki: Sitra & Tekes.

Jukka Rantala työskentelee historiallis-yhteiskuntatiedollisen kasvatuksen professorina Helsingin yliopiston soveltavan kasvatustieteen laitoksella.